

VEGYES

Folyóiratunk az egyetemes magyar nevelésügyet kívánja szolgálni. A *nemzet művelődésügyének egész területére* kiterjeszti figyelmét s így a magyar nevelői rend minden tagjához kíván szólni.

Hozzá akar járulni az egységes magyar nevelői gondolkodás, a nevelésügyi közvélemény kialakulásához és tudatossá tételéhez s elsősorban arra törekszik, hogy a nevelés- és oktatásügy közvetlen feladatai teljesítésének érdekében adjon lehetőleg minden területre kiterjedő egységes szellemű tájékoztatást.

Figyelmünk tehát elsősorban és hangsúlyozottan a *nevelés és oktatás gyakorlati kérdéseire* irányul. — Gyakorlatiak kívánunk lenni a szónak abban az egyedül igazolható értelmében, amely tennivalóink konkrét célkitűzéseit éppúgy egyetemes, összefoglaló szempontok alá rendeli, mint az iskolában folyó nevelő munkának megítélését.

Ennek a gyakorlati tájékoztatásnak, illetőleg tájékozódásnak szolgálatában tartjuk szükségesnek azt, hogy termékeny kapcsolatot teremtsünk a nevelés legkülönbözőbb problémái között, s a *neveléstudomány*, illetőleg a *művelődéspolitikai* szempontjainak magaslátáról, a velük való benső összefüggés állandó szemlélésével kísérjük figyelemmel mind a *különböző fajú és fokú iskolákban*, mind pedig a *népművelésre* rendelt intézményekben folyó nevelői munka legkisebb részletét is.

Éppen a nevelés gyakorlatát megvilágítani óhajtó szándéknak következménye a *nevelésügy szervezeti kérdése*i iránti fokozottabb érdeklődésünk is; különösen most, amikor a különböző iskolafajokban és iskolafajokban folyó munka nyugodt és zavartalan menetének biztosítása kötelez bennünket arra, hogy szembenézzünk azokkal a kérdésekkel,

amelyek elé közoktatásügyi igazgatásunk újjászervezése, a magyar közművelődésnek új szervezeti rendje állított bennünket.

Figyelemmel kívánjuk kísérni e mellett nevelő- és oktató intézményeink, az *iskolák benső rendjét* is azáltal, hogy megfelelő helyet biztosítsunk a legkülönbözőbb fokú és fajtájú iskolák tanítóit érdeklő, *didaktikai és módszertani kérdésekről* szóló fejtegetéseknek is.

Tájékozottságunk lehető teljességének követelménye teszi végezetül kötelességünkkel egyrészt a *hazai és külföldi nevelésügyi irodalomról* való pontos beszámolást, másrészt pedig mindama törekvések ismertetését, amelyek nemzetünk vagy a nemzetek egyetemességének közművelődési szemléletét irányítják, különös tekintettel a *megszállott területen élő magyarság* nevelés- és oktatásügyére.

tb.

Tanárjelöltek pedagógiai képzése a polgári iskolai tanárképző főiskolán. A főiskola kötött tanulmányi rendjének megfelelően a hallgatók a pedagógiai tárgyakból is a tanulmányi rendben körvonalazott, összefüggő anyagot hallgatják az előírt óraszámban. A tanulmányi anyag egy része természetesen *filozófiai* vonatkozású, mert filozófiai iskolázottság nélkül nem lehetséges elméletileg képzett pedagógus, legfeljebb pusztán rutinizott szakember.

Az I. évfolyam heti 3 órában „*Bevezetés a filozófiába, lélektan, logika, ismeretelmélet*” c. kollégiumot hallgat. Ennek anyaga túlnyomóan, kb. $\frac{2}{3}$ részben *lélektan*, úgyhogy a kiterjedő formai képzést nyújtó, szorosabban vett filozófiai tárgyak, a logika és ismeretelmélet csak nagyvonalú, tömör tárgyalásban részesülhetnek. A lélektani előadások-

nál nagy értéket jelent, hogy a demonstratív eszközökben aránylag gazdagon felszerelt tanszéknek úgyszólván minden eszköze minden évben bemutatásra kerül és így a lélektani oktatás annyi *kísérlettel* kapcsolatban történik, mint talán sehol máshol az országban.

A II. évfolyam ugyancsak heti 3 órában „*Pedagógia*” c. kollégiumot hallgat. Itt az első félévben túlnyomórészt *pedagógiai-lélektani* kérdések kerülnek előadásra, mint az átöröklés, környezethatás, tehetségvizsgálatok, módszeres megfigyelések, továbbá a *gyermek-lélektannak*, ennek a divatos, de még zavaros, kiforratlan irányzatnak alapvonalai. A második félév a testi, erkölcsi és értelmi nevelés problémáival, valamint az iskolaszervezet kérdéseivel foglalkozik.

A III. évfolyam anyaga heti 2 órában a *filozófia története*, ahol a régi és sok tekintetben még ma is alapvető értékű rendszerektől kezdve kritikai tárgyalásban részesül az emberi gondolkodás legfőbb problémáinak történeti fejlődése. Ez egyúttal a filozofálásnak és a világnézet tágitásának egyik legcélszerűbb módja.

A IV. évfolyam heti 2 óras *pedagógia-történeti* kollégiumban a nevelés elméletének és gyakorlatának történetével foglalkozik. Ezen kívül heti 1 órában hallgatja az *etikát*, minden leendő nevelő egyik legfontosabb tanulmányát és pedig az első félévben az etika elméletét, a másodikban a gyakorlati alkalmazás kérdéseit. Mindezekkel párhuzamosan halad a három felső évfolyamban a *gyakorlati pedagógiai képzés* a főiskola gyakorló-iskolájában, részben a főiskola filozófia-pedagógia tanárának irányításával. Valamennyi (jelenleg kb. 400) hallgató minden félév végén kollokvál, illetve vizsgázik az összes hallgatott pedagógia-filozófiai tárgyakból a főiskola filozófia-pedagógia tanára előtt.

Az elméleti pedagógiai képzés tehát éppen nem mondható soknak. Tekintetbe kell vennünk azonban, hogy a hallgatók szaktárgyaikból is alapos elméleti képzésben részesülnek a *főiskolán*, továbbá heti néhány órában az *egyetemen*, valamint a *gyakorlati-képzés* is igen számottevő elfoglaltságot jelent a hallgatóknak. Másrészt a főiskolára csak olyan hallgatók vétetnek fel, akik már bevezető filozófiai és pedagógiai tanulmányokat végeztek, illetve e tárgyakból felvételi vizsgálatot tettek. Akik pedig behatóbban óhajtanak e tudományokkal foglalkozni, azok egyetemi szakul ezeket választhatják. Kétségtelen nehézség azonban az elméleti képzésnél az *állandó segédezőnek* és a *lélektani laboratórium* céljaira alkalmas helyiségnek hiánya.

A fentiekből viszont nyilvánvaló, hogy a szegedi tankerület közleményeinek „*Polgári iskolai kérdések*” c. kötetében hivatkozásképpen közölt ama megjegyzés, hogy a főiskolán a lélektan és a gyermeklélektan rovására tulságos bő tárgyalásban részesülnek egyéb filozófiai tudományok, csak tájékozatlanságon alapulhatott. Hiszen mint láttuk, *éppen az ellenkezője felel meg a tényeknek*. A kívánatosnak jelzett tárgyakat a filozófiai anyag rovására az *adott kérétek között* bővebben tárgyalni már nem lehet, sőt nem is szabad, mert ezzel egyrészt a pedagógiai tanulmányok nélkülözhetetlen filozófiai megalapozása komolytalanná válnék, másrészt a filozófia-pedagógia egyetemi szaktárgyú főiskolai hallgatók, valamint az Apponyi-kollégium ugyan e szakos hallgatói egyetemi filozófiai tanulmányaik folyamán áthidalhatatlan nehézségek elé kerülnének. Az említett kifogás helytálló voltát egyébként már az is valószínűtlenné teszi, hogy a főiskola filozófia-pedagógia tanárának legutóbbi tudományos közleményei is éppen főleg

a *pedagógiát lélektan területén* mozognak.¹⁾

Somogyi József.

1) V. ö. *Somogyi*: Túlterhelés és tehetségvédelem, 1929. — A tehetségvizsgálatok módszeréről, 1933. — A tehetség megállapításának problémája, 1933. — Nevelés és átöröklés, 1934. — Tehetség és eugenika, 1934. — *Begabung im Lichte der Eugenik*, 1936.

„Valóban nagyon sok-e a diplomásunk?” Gróf Csáky Imre vetette fel a kérdést egy napilap vezető cikkében s annyira elevenére nyúlt a problémának, hogy érdemes vele foglalkozni. Jellemző, hogy személyi és családi szempontok által nem érdekelt emberek is felvetik a kérdést: „Hát annyira gazdagok vagyunk-e tehetségekben, oly magas és általános-e műveltségünk színvonala, hogy megengedhetjük magunknak annak mesterséges korlátozását?” Csáky Imre nem hisz abban a lehetőségben, hogy a főiskolára jelentkezőket tárgyilagosan megrostálják s így végeredményben „mindég csak a véletlen fogja eldönteni, hogy kit bocsátanak egyetemre és kit utasítanak onnan vissza?” Csáky Imre úgy gondolja, hogy a jelenlegi kormány korlátozási szándéka rácsafolna Klebelsberg intencióira. Nem hiszi, hogy túlsok a diplomás az országban és ha így lenne, logikusabbnak tartaná a főiskolák számát korlátozni a főiskolai hallgatók számának korlátozása helyett. Ezt azonban nem kívánja, az lévén a meggyőződése, hogy a tanulni vágyók korlátozása helyett minél több egyént kell megismertetni a tudományokkal.

Szívesen emlékezünk meg egy napilap vezetőcikkéről is, ha úgy érezzük, hogy ez a népkultúra tiszta céljait szolgálja. Csáky Imre nem azért kívánja a tudományos kultúra szélesebb áradását, hogy „hivatalokra” és „úri” életmódra több egyént tegyünk képessé. Ellenkezően: azt a gondolatot akarja propa-

gálni, hogy „a kisgazda, aki földjét gondoddal, szeretettel műveli, semmivel sem kevésbé „úr”, mint az éhbérért körmöllő rapidíjas tisztviselő.” Svédországi tapasztalataira hivatkozik Csáky, az ottani mély, a parasztság egészét átható népkultúrára. A svéd paraszt természetesnek találja, hogy az upsalai egyetem elvégzése után mint szélesebb látókörű földműves műveli kis földjét, ilyen mentalitás lenne kívánatos nálunk is. Igaza van Csáky Imrének. Kérdés azonban, hogy ezt a gondolkodást a minden foglalkozások egyforma értékéről való *felvilágosltással* el lehet-e terjeszteni? Művelt, öntudatos néptanítók, jól felszerelt népközpontok és céltudatos népközpontok fejlesztetik a józanság ilyen fokára a gondolkodást. A tudásból sohasem árt meg a *több* és az intenzív népkultúra belső lelki szükséglet alapján fogja növelni a diplomások számát.

Kemény Gábor.

A német középiskolák 1935-ben.*

1. *A középiskolák száma.* Középiskola (*höhere Schule*) az, amelynek joga van érettségi bizonyítványt, vagy ha nem 9 osztályú teljes intézet (*Vollanstalt*), az O II-ra való érettségről szóló bizonyítványt kiadni. A középiskolai tanintézet (*höhere Lehranstalt*) egységes igazgatás alatt álló, egy épületben elhelyezett s esetleg több különböző nemű középiskolát magában foglaló intézmény. Ilyen a Német Birodalomban 2326 van (ehhez járul 1 esti gimn. felnőttek számára Berlinben és 30 külföldön fenntartott középiskola). Az 1534 fiú tanintézet 1942, a 792 leánytanintézet 1226 különböző nemű középiskolát foglal magában, s így

*) Néhány adat a *Reichsstelle für Schulwesen* szerkesztésében megjelent *Wegweiser durch das höhere Schulwesen des Deutschen Reiches. Schuljahr 1935.* (Weidmann, Berlin 1936. 256. l.) c. műből.